

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p style="text-align: center;">Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii</p> <p>O Sejmie – czytanie trzecie, „Życie Literackie”, 31 lipca 1983 r., nr 31(1636), s. 1, 2.</p>		
<p>Ilość stron oryginału</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>Ilość skanów</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>Liczba plików publikacji</p> <p style="text-align: center;">7</p>
<p>Autor</p> <p style="text-align: center;">Jan Szczepański</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny</p> <p style="text-align: center;">Robotnicza Spółdzielnia</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania</p> <p style="text-align: center;">Warszawa</p>	<p>Rok wydania / Data powstania</p> <p style="text-align: center;">1983</p>	
<p>Sygnatura</p> <p style="text-align: center;">---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)</p> <p>artykuł</p>	
<p>Wymiary (wys x szer)</p> <p>25,2 x 18,3 cm, 12,3 x 15</p>	<p>Stan zachowania</p> <p style="text-align: center;">---</p>	
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>XX wiek, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Jan Szczepański,</p>		<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p> <p>Artykuł Jana Szczepańskiego, w którym wymienia wyzwania stojące w 1983 roku przed Sejmem PRL – ustawowe uregulowanie problemów polityczno – ustrojowych, w tym zniesienie stanu wojennego, uchwalenie nowej ordynacji wyborczej czy praca Rady Społeczno – Gospodarczej przy Sejmie PRL</p>
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuznia, letnicy itp.)</p> <p>sociologia, socjalizm, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, Rada Społeczno – Gospodarcza przy Sejmie PRL, polityka, społeczeństwo, gospodarka, problemy gospodarcze, budżet, Sejm PRL, przemysł, rolnictwo, Rada Ministrów PRL, „Życie Warszawy”, ekonomia, inflacja, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, ruch związkowy, amnestia, abolicja, stan wojenny, polityka zagraniczna, polityka międzynarodowa, Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego,</p>		
<p>Prawa autorskie</p> <p>---</p>		

cie Literackie

Kraków, 31 lipca 1983 ROK XXXIII nr 31 (1636)

ISSN 0591-2369

cena zł 20

JAN SZCZEPAŃSKI

III

O Sejmie (III)

O SEJMIE - CZYTANIE TRZECIE

Drugą wielką grupą zagadnień czekających na ustawowe uregulowanie są problemy polityczno-ustrojowe. Uwagę opinii przyciąga przede wszystkim zniesienie stanu wojennego, amnestia i stworzenie form prawnych umożliwiających ujawnienie się czy zwolnienie tych wszystkich, którzy przekroczyli ustawy o regulacji prawnej stanu wojennego. Lecz to wszystko są akty o ważności jednorazowej. Na trwałe uregulowanie czekają problemy samorządu terytorialnego, rad narodowych jako podstawowej instytucji demokracji, uregulowanie relacji między Frontem Jedności Narodu a Patriotycznym Ruchem Odrodzenia Narodowego, słowem ten ogromny kompleks spraw nazywany skrótowo „odnową życia politycznego”. W tej dziedzinie lata 1980/81, a potem także okres stanu wojennego, wprowadziły trwałe zmiany w świadomości społeczeństwa. Chodzi nie tylko o to, że ok. 9 milionów obywateli szukało w „Solidarności” spełnienia bardzo różnorodnych aspiracji społeczno-politycznych, ale także o całą refleksję ujawnioną w partii i stronnictwach na temat politycznego kierowania narodem, jego rozbudzonymi siłami, dążeniami i postawami, ujawnionymi na nowo w czasie wizyty papieża. Nie chodzi mi tu o ujawnione postawy opozycyjne, lecz o zamanifestowaną wolę poważnego potraktowania politycznej odnowy. Ta wola, zademonstrowana także podczas Kongresu PRON, jest wiążąca dla Sejmu i zmusza do przemyslenia form prawnej regulacji sprawowania władzy, ustawowego określenia funkcjonowania Ra-

dy Ministrów, poszczególnych ministrów o szczególnej doniosłości jak minister spraw wewnętrznych. Trzeba także zmienić konstytucję, a zwłaszcza przewidziane w niej postanowienia o stanie wojennym i inne. Rozwiązanie FJN, niezależnie od innych merytorycznych powodów, stawia na porządku dziennym konieczność opracowania nowej ordynacji wyborczej do Sejmu.

Jest rzeczą zrozumiałą, że wszystkie występujące w społeczeństwie poglądy, w całej swojej różnorodności i ze wszystkimi rozbieżnościami, znajdują także swoich przedstawicieli wśród posłów. Wpływające więc do Sejmu projekty ustaw, czy to opracowane w Urzędzie Rady Ministrów, w Radzie Państwa czy przez zespoły poselskie, spotykają się w komisjach z bardzo zróżnicowanymi opiniami. Niektóre z nich są także opiniowane przez Radę Społeczno-Gospodarczą, przez Zespół Doradców Naukowych, przez napływające do Sejmu memoriały od instytucji czy stowarzyszeń zainteresowanych problemami, które dane ustawy mają regulować. Związczą taka ustawa jak prawo prasowe budzi powszechne zainteresowanie, gdyż ma ona poważny wpływ na przebieg informacji publicznych; na poziom i jakość prasy, a przecież wszyscy dobrze pamiętamy zarówno niezadowolone z „propagandy sukcesu” jak i wybuchy nieskrępowanej, często oszczerczej publicystyki. Lata te wszystkim wyraźnie uświadomiły z jednej strony konieczność ustalenia zasad odpowiedzialności prasy, a także zasad wolności wykonywania zawodu.

Na pierwszy rzut oka widzimy, że wszystkie te problemy wymagają od Sejmu, od jego organów kierowniczych i od wszystkich posłów, głębokiej rozważki. Hasło „odnowy” jest rozumiane bardzo rozmaicie i zwolennicy różnych orientacji politycznych podsuwają pod nie rozbieżne wyobrażenia i koncepcje. Bowiern doświadczenia przeszłości skłaniają do sceptycyzmu, gdyż wysuwane przedtem propozycje odnowy sprowadzały się do odżywiania dawnych praktyk. Tym razem jednak sprawy zaszły zbyt daleko i władze wszelkich poziomów i szczebli wiedzą dobrze, że teraz taki powrót jest po prostu niemożliwy — proces zmian po lecie 1980 zaszedł za daleko. Sejm działa przez kluby partii, stronnictw i kół, które na swoich zebraniach ustalają swoje linie postępowania. Ale poszczególni posłowie znajdują się nieraz pod bardzo silnym naciskiem swoich wyborców i muszą się liczyć z ich opiniami.

Tutaj chciałbym tej sprawie roli poszczególnego posła poświęcić kilka słów. W parlamentach wielu krajów posłowie są w istotnych sprawach związani dyscypliną wobec partii i kierownictwa klubów parlamentarnych; zwłaszcza w podstawowych sprawach politycznych. Parlamente są bowiem, i nasz Sejm także, organami władzy politycznej, a opinia polityczna kraju jest wyrażana przez partię, na które wyborcy głosują. Posłowie zatem nie reprezentują w swoich oficjalnych działaniach, przede wszystkim w głosowaniach nad ustawami, swoich opinii osobistych lecz opinie ciał politycznych, do których należą, z wyjątkiem posłów niezależ-

nych, nie należących do partii czy stronnictw politycznych.

W Sejmie do jesieni 1980 praktyka była oparta na doktrynie FJN jako reprezentacji wszystkich sił politycznych w kraju, a ponieważ posłowie byli kandydatami FJN, więc ta doktryna była uzasadnieniem politycznej jedności Sejmu. Jednakże od 1981 FJN przestał praktycznie działać i Sejm stał się zbiorowością głosującą w sposób zindywidualizowany, a w niektórych głosowaniach nawet członkowie klubów w poważnych liczbach głosowali niezgodnie z zaleceniami swoich kierownictw partyjnych. Po prostu posłowie, jakby zwolnieni z lojalności wobec FJN, kierowali się własnymi poglądami. Niemniej Sejm pozostał ciałem politycznym, a nie przekształcił się w zebranie dyskusyjne, gdzie wszyscy obecni reprezentują tylko siebie. Sejm musi uchwalić ustawy wiążące i władze i obywateli, musi zatwierdzać plany gospodarcze, a więc musi reprezentować nie poszczególne klasy społeczne, kategorie zawodowe, społeczności terytorialne, ale interesy całości narodu.

Jest to szczególnie doniosła sprawa, nad którą, jak mi się wydaje, wielu obywateli i posłów nie zastanawia się dostatecznie. Czy bowiem poszczególny poseł ma możliwość dokonania właściwej oceny np. projektu ustawy i zbadania jego zgodności z interesem narodowym? Poszczególne ustawy regulują przebieg zjawisk i procesów konkretnych, dotyczących

(Ciąg dalszy na str. 2)

O Sejmie – czytanie trzecie

(Ciąg dalszy ze str. 1)

np. podatku dochodowego, inspekcji pracy, emerytur dla żołnierzy, funkcjonowania szkolnictwa itd. Rozstrzygnięcie sporów o takie czy inne określenia w danej ustawie wymaga rzeczowej znajomości zagadnień, dotychczasowego prawa i jego funkcjonowania, wymaga merytorycznej znajomości faktów, liczb itp. Większość posłów taką wiedzą nie dysponuje. Nie ma także możliwości dokonania oceny, w jaki sposób ta proponowana ustawa będzie funkcjonowała i zaspokajała interes całego narodu w danej dziedzinie. Większość posłów w takich sytuacjach polega na tym, że komisja ustalająca ostateczny tekst ustawy bada sprawę mniej lub więcej dokładnie, wysłuchuje opinii ekspertów. Ale ponad tymi badaniami zawsze każda uchwała Sejmu ma określony aspekt polityczny i ten aspekt jest przez całość Sejmu także brany pod uwagę. Sejm bowiem bierze na siebie także odpowiedzialność nie tylko za rzeczowe skutki danej ustawy, ale przede wszystkim za jej skutki polityczne. Tym Sejm, jako ciało polityczne, różni się od np. swojej Rady Społeczno-Gospodarczej, która dyskutuje wyłącznie rzeczowe aspekty projektów ustaw, jej członkowie wypowiadają opinie osobiste lub opinie załóg swoich zakładów pracy, czy swoich najbliższych środowisk, ale nie reprezentują narodu politycznie, co jest cechą charakterystyczną Sejmu. Stał na zebraniach plenarnych Sej-

mu nie wygłasza się rzeczowych opinii, ale przemówienia polityczne. Opinie rzeczowe wypowiada się w komisjach czy podkomisjach.

Przekształcenie FJN w PRON jest zjawiskiem związanym z przezwyciężaniem kryzysu politycznego i szukaniem nowych form organizacyjnych dla procesów politycznych. Do tej kategorii zjawisk należy także poszukiwanie form organizacyjnych, które można by określić ogólną nazwą „tworzenie form politycznych wyjścia ze stanu wojennego”. Rola Sejmu w tym tworzeniu polega na uchwaleniu zmian w Konstytucji, przyjęciu ustawy o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów, ustawy o szczególnej regulacji prawnej po zakończeniu stanu wojennego (dokładny tytuł ustawy nie jest jeszcze ustalony, gdy piszę te słowa w dniu 14 lipca), ustawy o amnestii oraz ustawy o Radach Narodowych i samorządzie terytorialnym, ustawy o prawie prasowym oraz o Radzie Ministrów.

Koncepcje wyjścia ze stanu wojennego były różne, wysuwano także propozycje utworzenia rządu „porozumienia narodowego”, ścierały się tutaj w ciągu całego roku 1982 i w ostatnich miesiącach różne poglądy. Proponowane ustawy są ostatecznie wyrazem tendencji, która zwyciężyła w partii i w rządzie i zostały przedstawione Sejmowi.

JAN SZCZEPAŃSKI